

1. Офіційний веб-сайт Kahoot!. URL: <https://kahoot.com/> (дата звернення 08.09.2023).
2. Arnesen K., Hennissen J. & Sjøberg S. (2017). Using Kahoot! in the Classroom to Create Engagement and Active Learning: A Game-Based Technology Solution for eLearning Novices. *International Journal of Information and Communication Technology Education (IJCTE)*. 13(1). 35-54.

*Д-р філос. наук, професор кафедри
філософії та соціології І. Д. Загрійчук*
Український державний університет залізничного транспорту (м. Харків)

НЕОБХІДНІСТЬ ФОРМУВАННЯ ТА УДОСКОНАЛЕННЯ КРИТИЧНОГО МИСЛЕННЯ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Минулого разу ми говорили про проблему сенсу, де йшлося про важливість самостійного вироблення смислу власного існування кожним, хто бажає бути успішним і корисним для суспільства. Ця загальна теза розглядалася стосовно здобувачів вищої освіти, хто вимушений опановувати знання в умовах війни.

Для людини, особливо молоді, ця проблема завше була актуальною, але в умовах екзистенціальної загрози людині і спільноті вона стає вкрай злободенною. Її актуалізація спричинена появою в людських душах невпевненості в завтрашньому дні, розчаруванні в деяких принципах і нормах, які сприймалися само собою зрозумілими в умовах мирного часу. Коротше кажучи, погранична ситуація, якою є війна, поставила людину в обставини, які вимагають від кожного критично переосмислити те, що вважалося стійким і непорушним, існуючим апріорі. Виявилось, що засади людського існування не є твердими, забезпеченими та гарантованими, існуючими від віку.

Результатом осмислення ситуації, що склалася, стало усвідомлення необхідності за ці засади боротися, відстоювати їх, утверджувати останні своєю щоденною працею на всіх «фронтах», як у тилу, так і «окопах». Очевидно, що в основі такого розуміння лежить здатність до критичного мислення, яке не є даром небес чи природи, а потребує зусиль з його формування.

У мирний час засади людського існування часто не усвідомлюються, а якщо й усвідомлюються, то поверхово. Для багатьох людей це, як правило,

перспективна професія, заробіток, здоров'я та благополуччя близьких. Але наступив злом буденності, як це сталося в умовах війни, і виявилось, що важливі в мирний час зусилля та їхні результати можуть бути зруйновані вмить і вщерть. Саме в цей час наступає так зване «протверезіння», людина прокидається від «летаргічного сну» розуму, обставини змушують її «ламати» голову в прямому і переносному значенні слова.

Кожен у такій ситуації «ламає» голову в межах свого розуміння, або, як часто висловлюються, «як карта ляже». Таке мислення в мирний час нерідко «сходило з рук», проте в умовах воєнного протистояння орієнтація на близькі, заземлені, виключно особисті цілі часто стають погибельними для людини, і вона опиняється не на тому боці протистояння.

Мислити в умовах війни виходячи виключно з особистих цілей не лише непродуктивно, але й смертельно небезпечно. Необхідною умовою людської гідності та свободи в такій ситуації є вихід на більш «широкі простори» людського існування, усвідомлення своєї причетності до суспільства, держави, відповідальності за стан світу в цілому, якби пафосно це не звучало.

Висловлюючись мовою філософії, це означає, що для опанування критичного мислення слід вийти за межі власної суб'єктивності, наповнити її об'єктивним змістом, стати особистістю, де остання є такою настільки, наскільки вона у своїх індивідуальних зусиллях реалізує правдиві потреби та інтереси спільноти, до якої належить, а що найважливіше — правдиві інтереси, інтереси неагресивні, інтереси відстоювання миру та розвитку.

Дистанційне навчання, проведення занять у режимі онлайн є достатньо новою формою здобуття освіти. Проте, не дивлячись на короткий термін такої практики, учасниками освітнього процесу накопичений достатній досвід якісного використання світової павутини. Зусилля, спрямовані на формування критичного мислення у здобувачів мають органічно поєднуватися з організацією навчального процесу, ураховуючи особливості, за яких безпосередній живий контакт відсутній.

І насамкінець, засвоєння такого мислення, опанування його здійснюється через вивчення соціальних і гуманітарних дисциплін, у першу чергу філософії. Саме тому, не дивлячись на складні умови навчання в умовах воєнного стану, відсутність безпосереднього спілкування здобувачів з викладачами і викладачів зі здобувачами, слід докласти усім максимум зусиль для того, щоб ці зусилля дали максимальні результати.

*Д-р пед. наук, професор, завідувач
кафедри правового забезпечення та
адміністрування транспортної діяльності
Я. А. Малихіна*

Український державний університет залізничного транспорту (м. Харків)

ВИКЛИКИ СИСТЕМИ ВИЩОЇ ОСВІТИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Система вищої освіти в кризових умовах (пандемія COVID-19, воєнний стан) має ряд викликів, що призводить до необхідності прийняття нових рішень, які б давали змогу забезпечити якісну освіту і зберегти здоров'я та життя здобувачів і викладачів. Основними напрямками провадження освітнього процесу в закладах вищої освіти стає вирішення технічних та організаційних питань в умовах дистанційної форми навчання, яка фактично дублює офлайн-навчання в онлайн-форматі.

Переважними загрозами навчального процесу є технічні труднощі, обумовлені відсутністю або низькою якістю інтернету, недостатньою кількістю і обмеженим доступом до технічних пристроїв, невідповідністю навчальних приміщень умовам безпеки тощо. У той же час в умовах дистанційного навчання заклади вищої освіти поширюють використання новітніх інформаційних технологій, запроваджують уніфіковані платформи та інструменти навчання, що дає змогу налагодити асинхронну комунікацію та спростити навчальний процес.

Організаційні виклики пов'язані з неможливістю чіткого планування навчального процесу, виникненням повільної адаптації навчання до обставин,